

آموزشی

نوشته: شمسی نامی

اهمیت تصمیم‌گیری در سازمان‌های آموزشی و ضرورت اتکای آن بر یافته‌های پژوهشی (به منظور بالا بردن درجه دقت و صحت آن) مستلزم بررسی موانع استفاده از یافته‌های پژوهشی است. مطالعه این موانع، پژوهشی همه‌جانبه را می‌طلبد که این مقاله، برآیند و نتیجه اجرای آن است.

در این پژوهش، میزان دخالت عوامل مختلفی همچون فقدان یا ضعف نظام اطلاع‌رسانی، اطمینان نداشتن به صحت یافته‌های پژوهشی، غنی نبودن فرهنگ پژوهش، در اختیار نداشتن منابع لازم، عدم شجاعت تصمیم‌گیران برای ایجاد تغییر در روند معمول، عدم احساس مسؤلیت تصمیم‌گیران جهت پاسخ‌گویی در برابر استفاده نکردن از یافته‌های پژوهشی، وجود مشکل در سازمان و مدیریت آموزش و پرورش و نبود ارتباط متقابل میان تصمیم‌گیران و پژوهشگران به منظور استفاده از یافته‌های پژوهشی، بررسی شده است.

جامعه آماری این تحقیق شامل دو گروه است که مدیران سطوح عالی و میانی آموزش و پرورش و اعضای هیأت علمی دانشکده‌های علوم تربیتی (با رشته تحصیلی مرتبط) را در برمی‌گیرد و حجم آنها به ترتیب بالغ بر

۱۷۰۰ و ۲۰۰ نفر است. حجم نمونه در گروه اول، ۴۴۵ نفر و در گروه دوم، ۱۰۰ نفر را شامل می‌شود. انتخاب نمونه در هر یک از گروه‌ها و زیرگروه‌های آنها با روش‌های مختلفی، از جمله سرشماری، طبقه‌ای و تصادفی ساده، صورت گرفته است.

ابزار گردآوری داده‌ها شامل مصاحبه و پرسشنامه است. مصاحبه با سه درصد از مدیران سطوح عالی انجام شد و پرسشنامه در اختیار کلیه افراد مورد تحقیق قرار گرفت. روش به کار رفته در این پژوهش، توصیفی بوده و از روش‌های آمار توصیفی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است.

در مجموع، نتایج پژوهش حاضر نشان داده است که افراد مورد تحقیق کلیه عوامل ذکر شده در سؤال‌های تحقیق (۹ عامل) و عوامل جزئی زیرمجموعه هر یک از عوامل کلی (۴۴ عامل) را در عدم به کارگیری یافته‌های پژوهشی دخیل می‌دانند؛ اما میزان دخالت آنها را یکسان نمی‌بینند. شناسایی این عوامل به عنوان موانع استفاده از یافته‌های پژوهشی و تشخیص میزان دخالت آنها در این امر می‌تواند برنامه‌ریزان را به میزان اهمیت و حساسیت هر یک از آنها آگاه کند تا تلاش خود را برای مواجهه با عوامل مزبور و طراحی برنامه‌های مناسب به کار گیرند.

این مقاله را سرکارخانم شمسی‌نامی، عضو هیأت علمی پژوهشکده تعلیم و تربیت و مجری پژوهش مربوط تهیه کرده و در اختیار فصلنامه قرار داده است که بدین وسیله از ایشان سپاسگزاری می‌شود. شایان ذکر است که پژوهش مزبور به سفارش پژوهشکده تعلیم و تربیت و با نظارت آقای دکتر منصورعلی حمیدی اجرا شده است.

موانع به کارگیری یافته‌های پژوهشی تصمیم‌گیری‌های آموزشی

نوشته: شمسی نامی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

مقدمه

اهمیت تصمیم‌گیری در سازمان به حدی است که سازمان را شبکه‌ای از تصمیم‌می‌دانند و مدیریت را علم تصمیم‌گیری به شمار می‌آورند. این اهمیت، به‌خصوص در مورد سازمان‌های آموزشی که با طیف وسیعی از انسان‌ها سروکار دارند و آثار مترتب بر هر تصمیم آنها می‌تواند حتی آینده جامعه را رقم بزند، به صورتی مضاعف رخ می‌نمایاند.

تصمیم‌گیری مستلزم انتخاب و انتخاب صحیح در گرو داشتن اطلاعات لازم درباره همه گزینه‌های مورد نظر است. یافته‌های پژوهشی یکی از مهم‌ترین منابع اطلاعات به شمار می‌رود؛ اما عدم استفاده از نتایج تحقیقات در تصمیم‌گیری‌ها منجر به اتخاذ تصمیم به صورت آزمایش و خطا می‌شود که می‌تواند آثار مخرب و گاه جبران‌ناپذیری به بار آورد. از سوی دیگر، عدم به کارگیری یافته‌های پژوهشی علاوه بر این که به منزله اتلاف منابع مالی و انسانی صرف شده برای انجام آنهاست، می‌تواند موجب ایجاد آثار سوء در ذهنیت دستگاه‌ها و مسؤولان امور مالی نسبت

به سودمندی سرمایه‌گذاری‌های به عمل آمده در زمینه پژوهش شود و همچنین موجبات خدشه‌دار شدن انگیزه پژوهشگران برای ادامه تلاش در این زمینه را فراهم سازد (۱).
بر این اساس، لازم است که عوامل دخیل در به کار نگرفتن یافته‌های پژوهشی بررسی شود تا با شناخت مشکلات موجود، تصمیم‌های لازم در زمینه فراهم کردن تسهیلات مورد نیاز برای کاربرد یافته‌ها اتخاذ گردد.

بیان مسأله و ضرورت انجام پژوهش

چرا مدیران در تصمیم‌گیری‌های خود - چنان‌که باید - از یافته‌های پژوهشی استفاده نمی‌کنند؟ این پرسش خاستگاه انجام پژوهش حاضر است. درک اهمیت این پرسش بستگی به درک حساسیت تصمیم‌گیری در سازمان دارد. این حساسیت به قدری است که صاحب‌نظران مدیریت گاه تصمیم‌گیری را «معادل مدیریت» (۲)، گاه «عصاره مدیریت» (۳) و گاه نیز «قلب سازمان» (۴) می‌دانند. بنابراین، چنین حساسیت و اهمیتی اتخاذ تصمیم بدون داشتن اطلاعات کافی درباره شقوق مختلف آن را غیر عقلایی می‌سازد؛ زیرا این امر نه تنها کارایی و اثربخشی سازمان را کاهش می‌دهد، بلکه حیات و بقای آن را با خطر مواجه می‌سازد.

ضرورت کاربرد یافته‌های پژوهشی در تصمیم‌گیری‌ها، از چشم‌اندازهای مختلفی می‌تواند نگریسته شود. سودآوری اقتصادی حاصل از صحت و دقت تصمیم‌های گرفته شده یکی از این چشم‌اندازهاست. مطالعه‌های انجام شده در زمینه بهره‌وری سرمایه‌گذاری تحقیقاتی حاکی از آن است که در ازای هر مبلغی که صرف پژوهش می‌شود، حداقل ۵ تا ۱۰ برابر درآمد آن عاید جامعه می‌شود (۵). بنابراین، اصل هزینه و فایده توجیه‌کننده بخش عمده ضرورت این امر است. در عین حال، چشم‌اندازهای دیگری همچون تأثیر کاربرد یافته‌های پژوهشی در ایجاد انگیزه در پژوهشگران جهت تداوم کوشش‌های خود و ایجاد تغییر در نگرش سیاست‌گذاران نسبت به سرمایه‌گذاری پژوهشی و مصرفی تلقی نکردن آن، مطرح است.

مطالعه‌های تطبیقی بیانگر وجود رابطه میان درک اهمیت پژوهش و توسعه جوامع است. کشورهای توسعه یافته، توسعه خود را بیش از هر چیز مدیون تعمیق، گسترش و بالندگی پژوهش می‌دانند. شاهد آن، اهتمام این کشورها در سرمایه‌گذاری‌های پژوهشی، استفاده از یافته‌های پژوهشی و شناسایی موانع این امر و مرتفع کردن آنهاست. این گونه کشورها نه تنها سرمایه‌گذاری‌های کلانی برای انجام پژوهش صورت داده‌اند که نمونه آن سرمایه‌گذاری یک کشور جهت اجرای یک طرح پژوهشی با اعتباری معادل کل درآمد نفتی کشور ما در یک سال است (۶)، بلکه با ایجاد ساز و کار مناسب، تصمیم‌های خود را متکی بر یافته‌های پژوهشی کرده و

بدین وسیله موفقیت برنامه‌ها را در دهه اخیر افزایش داده‌اند (۷ و ۸). با این حال، این کشورها از بررسی موانع این امر نیز بازمانده و با انجام پژوهش‌ها و تشکیل نشست‌های محلی و منطقه‌ای در صدد شناسایی و رفع موانع برآمده‌اند (۹ و ۱۰).

در کشور ما نیز پس از تشکیل سازمان‌های رسمی تحقیقاتی در آموزش و پرورش و گذشت حدود یک دهه از فعالیت‌های پژوهشی، انتظار می‌رفت که نتایج این تحقیقات، پی‌ساخت تصمیم‌های آموزشی قرار گیرد. اما شواهد موجود، از جمله اظهار نظرهای کارشناسی و نتایج یک تحقیق انجام شده در این زمینه، دال بر عدم استفاده از نتایج تحقیقات و داشتن دید تشریفاتی و زیتی نسبت به سازوکار پژوهشی است (۱۱ و ۱۲ و ۱۳). از این رو لازم دیده شد که جوانب این امر، در قالب یک طرح پژوهشی مورد بررسی قرار گیرد.

استفاده نکردن از یافته‌های پژوهشی دلایل متعددی می‌تواند داشته باشد که تولید پژوهش تا نشر و مصرف آن را در بر می‌گیرد. اما در این تحقیق، بیش‌ترین تأکید روی بررسی علت‌هایی بوده است که در جایگاه مصرف یافته‌ها دخیل بوده‌اند. توجه این امر آن است که هر ساله بخشی از بودجه آموزشی کشور صرف اجرای پژوهش‌های اولویت‌دار می‌شود که اگر نه همه آنها، دست کم بخشی از آنها در راستای نیازهای آموزشی کشور قرار دارد. از سوی دیگر، بسیاری اوقات با مقداری جست‌وجو می‌توان به پژوهش‌های مناسب انجام شده در سایر کشورها دست یافت. بنابراین، اگر ملاحظه می‌شود که هنوز تصمیم‌گیری‌ها به قدر کفایت متکی بر یافته‌های پژوهشی نیست، باید به دنبال شناخت عوامل دخیل در این امر، به‌ویژه در جایگاه مصرف یافته‌های پژوهشی بود.

در این راستا، بررسی قضاوت تصمیم‌گیران به عنوان مصرف‌کنندگان پژوهش و اعضای هیأت علمی دانشکده‌های علوم تربیتی به عنوان تولیدکنندگان پژوهش در مورد موانع کاربرد یافته‌های پژوهشی می‌تواند راه‌گشا باشد؛ زیرا اندیشیدن راه کار مناسب برای مواجهه با این موانع در درجه اول در گرو شناسایی آنهاست. به هر حال، اگر قرار است هر تصمیم‌گیری متکی بر یافته‌های پژوهشی باشد، لازم است تصمیم‌گیری درباره چگونگی واداشتن تصمیم‌گیران به استفاده از یافته‌های پژوهشی نیز بر یافته‌های پژوهشی استوار باشد.

پرسش‌های پژوهش

- ۱- عدم به کارگیری نتایج تحقیقات در سطوح مختلف تصمیم‌گیری در وزارت آموزش و پرورش ناشی از چه عواملی است؟ آیا این امر ناشی از:
- فقدان ارتباط متقابل میان تصمیم‌گیران و پژوهشگران است؟

- فقدان یا ضعف نظام اطلاع‌رسانی و اشاعهٔ یافته‌های پژوهشی است؟
- اطمینان نداشتن به شیوهٔ تحقیق و صحت یافته‌های پژوهشی است؟
- غنی نبودن فرهنگ پژوهش و باور نداشتن تحقیق است؟
- آسان بودن تصمیم‌گیری بدون استفاده از نتایج تحقیقات است؟
- عدم احساس مسؤولیت تصمیم‌گیران جهت پاسخ‌گویی در برابر استفاده نکردن از نتایج تحقیقات در تصمیم‌گیری‌هاست؟
- وجود مشکل در سازمان، تشکیلات و مدیریت آموزش و پرورش است؟
- در اختیار نداشتن منابع لازم (مالی، مادی و انسانی) برای عملی کردن نتایج تحقیقات است؟
- عدم شجاعت تصمیم‌گیران برای ایجاد تغییر در روند معمول و مواجه بودن آنان با محدودیت‌های قانونی و اجتماعی مانع تغییر است؟
- ۲- سهم هر یک از عوامل یاد شده در عدم به کارگیری نتایج تحقیقات در تصمیم‌گیری‌ها چه قدر است؟

پیشینهٔ پژوهش

عمر کوتاه تحقیقات آموزشی - به گفتهٔ تورستن هوسن حدود بیست و پنج سال (۱۴) - گویای عمر کوتاه‌تر تلاش برای کاربرد یافته‌های پژوهشی و کم سابقه بودن کوشش برای شناسایی موانع این کار می‌باشد. پس این مشکل صرفاً مختص کشور ما نیست. اما مطالعات نشان می‌دهد که برخی کشورهای دنیا از این موضوع غافل نمانده و نه تنها با تخصیص بودجه‌های هنگفت امکان استفاده از یافته‌های پژوهشی را فراهم آورده‌اند - که در این زمینه می‌توان به سرمایه‌گذاری ۴۵۰ میلیون دلاری آمریکا در عرض تنها دو سال (۱۹۸۹ - ۱۹۹۰) برای تصمیم‌گیری در مورد اصلاح شیوهٔ تدریس فیزیک و ریاضیات (۱۵) و اقدام ژاپن جهت انجام تحقیقات طولانی (۱۹۸۹ - ۱۹۹۱) برای تصمیم‌گیری در مورد اصلاحات آموزشی (۱۶) اشاره کرد - بلکه به بررسی موانع کاربرد یافته‌ها نیز اهتمام ورزیده‌اند که به عنوان شاهد می‌توان از برگزاری یک دورهٔ آموزشی توسط اینوتک^۱ (سال ۱۹۸۴) یاد کرد.

شرکت کنندگان در این دوره که شامل مدیران سطوح عالی و میانی کشورهای آسیای جنوب شرقی بودند، با وجود اعتقاد به مشکل بودن اندازه‌گیری نسبت بازدهی سرمایه‌گذاری‌های پژوهشی اذعان کرده‌اند تغییرات مهمی که براساس یافته‌های پژوهشی صورت گرفته باشند، بسیار معدود هستند و در واقع، به نسبت هزینه، بازدهی بسیار پایین بوده است. با این حال، با توجه به آگاهی نسبت به عواقب وخیم ناشی از کاهش بودجهٔ پژوهش‌های آموزشی در درازمدت، این کار

را به صلاح ندیده و چاره کار را در معطوف شدن تلاش‌های بیش‌تر به افزایش میزان کاربرد یافته‌های پژوهشی دانسته‌اند. نفوذ چنین نگرشی در میان وزیران آموزش و پرورش کشورهای عضو به حدی بوده است که طی یک نظرخواهی، آنان موضوع کاربست یافته‌های پژوهشی را به عنوان دومین اولویت در میان فهرست اولویت‌های خود تعیین کرده‌اند.

از میان مهم‌ترین موانع کاربرد یافته‌های پژوهشی در تصمیم‌گیری‌های آموزشی که از رهگذر تشکیل این دوره شناسایی شده است، می‌توان به نقصان برنامه‌های تربیت معلم و عدم تکافوی فرصت‌های آموزشی پیش از خدمت و حین خدمت برای ایجاد مهارت‌های پژوهشی و تقویت فرهنگ پژوهش‌خواهی، تأخیر در آماده شدن نتایج تحقیقات برای تصمیم‌های در دست اتخاذ، گستردگی بیش از حد نظام‌های آموزشی و کنترل‌های انعطاف‌ناپذیر و ساختار دیوان سالارانه بازدارنده نوآوری، ناهم‌خوانی زمینه‌های فرهنگی (ارزش‌ها و سنت‌ها) با یافته‌های پژوهشی و مقاومت جامعه در برابر تغییر و تمایل آن به حفظ وضع موجود اشاره کرد (۱۷).

محققان در تلاش دیگری که برای شناسایی عوامل مؤثر در عدم به کارگیری یافته‌های پژوهشی در آمریکا به عمل آورده‌اند، این عوامل را به سه گروه تقسیم کرده‌اند که گروه اول، عوامل مربوط به چگونگی اجرای تحقیق را شامل می‌شود؛ گروه دوم دربرگیرنده عوامل انسانی است که به ویژگی‌های محقق و استفاده‌کنندگان یافته‌های پژوهشی اشاره دارد و گروه سوم عوامل زمینه‌ای نام دارد که به محدودیت‌های مالی و سایر ملحوظات سازمانی مربوط می‌شود (۱۸).

نتایج دو پژوهش انجام شده در ایران در زمینه میزان کاربست یافته‌های پژوهشی نیز دال بر وجود مشکلاتی در این خصوص است. به همین سبب، در دو تحقیق مزبور برای فراهم کردن زمینه کاربست نتایج پژوهش‌ها، به ارائه پیشنهادهایی از قبیل تأسیس مدارس تجربی، افزایش اعتبارات پژوهشی، ایجاد بانک‌های اطلاعات، تربیت محقق و برگزاری دوره‌ها و همایش‌های آموزشی اقدام شده است (۱۹ و ۲۰).

همان‌طور که ملاحظه شد، عوامل مختلفی بر میزان استفاده از یافته‌های پژوهشی اثر می‌گذارد که شناسایی آنها و بررسی طیف تأثیرشان نیاز به تحقیق‌های گسترده و همه‌جانبه دارد؛ زیرا تنها زمانی می‌توان بازدهی سرمایه‌گذاری‌های پژوهشی را توجیه کرد که نتایج حاصل از پژوهش‌های انجام شده، بنیاد و شالوده اصلاح، تغییر و بهبود امور قرار گیرد.

جامعه و نمونه آماری تحقیق

جامعه آماری این تحقیق شامل دو گروه است که گروه اول در برگیرنده مدیران آموزش و پرورش و گروه دوم شامل اعضای هیأت علمی دانشکده‌های علوم تربیتی - با رشته تحصیلی مرتبط - است. منظور از مدیران آموزش و پرورش، کلیه معاونان و مشاوران وزیر، مدیران کل دفاتر حوزه ستادی و معاونان آنها، مدیران کل آموزش و پرورش استان‌ها و معاونان آنها و

همچنین رؤسای مناطق آموزشی کلیهٔ استان‌ها و معاونان آنهاست. حجم جامعهٔ مدیران آموزش و پرورش حدود ۱۷۰۰ نفر و حجم جامعهٔ اعضای هیأت علمی حدود ۲۰۰ نفر است. انتخاب معاونان و مشاوران وزیر و مدیران کل دفاتر ستادی و معاونان آنها به صورت سرشماری و انتخاب سایر مدیران آموزش و پرورش و اعضای هیأت علمی به صورت نمونه‌گیری طبقه‌ای و تصادفی ساده صورت گرفت. در نهایت، کلیهٔ مدیران کل و معاونان آنان و همچنین رؤسای مناطق آموزشی و معاونان آنها در پنج استان آذربایجان غربی، اصفهان، بوشهر، تهران و سیستان و بلوچستان بالغ بر ۴۴۵ نفر و نیز ۱۰۰ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها به عنوان نمونه انتخاب شدند.

ابزارگردآوری داده‌ها

در این تحقیق، هم از مصاحبه و هم از پرسشنامه استفاده شده است. مصاحبه با روش باز صورت گرفته و پرسشنامه براساس داده‌های حاصل از مصاحبه و بررسی منابع نظری و پژوهشی تهیه گردیده است. برای سنجیدن روایی پرسشنامه، این ابزار در اختیار ۴۰ تن از متخصصان ارزشیابی و سنجش و اندازه‌گیری آموزشی، مدیران آموزش و پرورش و اعضای هیأت علمی قرار گرفت و براساس نظر آنان، در موارد لازم اقدام به حذف، ادغام و رفع ابهام در بعضی عوامل و تعبیه سؤال‌های جزئی‌تر برای بعضی عوامل کلی شد.

نتایج

از کل پرسشنامه‌های ارسالی (شامل ۵۴۵ مورد) در مجموع ۴۰۳ پرسشنامه بازگردانده شد که در این بخش، اطلاعات گردآوری شده از طریق آنها به صورت فشرده در قالب دو جدول ارائه شده است.^۲

جدول شمارهٔ (۱) مربوط به نتایج بررسی سؤال اول تحقیق، مشتمل بر ۹ سؤال جزئی است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، در ستون اول این جدول، سؤال‌های تحقیق و در ستون‌های دوم و سوم، عوامل کلی و جزئی که برای بررسی هر سؤال تحقیق در پرسشنامهٔ تحقیق گنجانده شده بود ارائه گردیده است. در ستون‌های بعدی، ابتدا میانگین درصدی نمره‌های هر عامل جزئی و سپس میانگین نمره‌های عوامل کلی مربوط به هر سؤال تحقیق ارائه شده است. در صدهای مزبور، میزان مداخله هر عامل را در عدم به کارگیری یافته‌های پژوهشی نشان می‌دهد. همان‌گونه که این ارقام نشان می‌دهند، کلیهٔ عواملی که در ۹ سؤال زیرمجموعهٔ سؤال اول تحقیق مطرح شده است، در عدم استفاده از یافته‌های پژوهشی در تصمیم‌گیری‌های آموزشی دخیل هستند؛ اما میزان دخالت آنها یکسان نیست و بعضی از آنها اهمیت بیش‌تری دارد.

جدول شماره (۱) نتیجه بررسی پرسش ۱ تحقیق

پرسش ۱- عدم به کارگیری نتایج تحقیقات در سطوح مختلف تصمیم‌گیری در وزارت آموزش و پرورش ناشی از چه عواملی است؟

میانگین درصدی نمره‌های عوامل کلی	میانگین درصدی نمره‌های عوامل جزئی	عوامل جزئی (مطرح شده در پرسشنامه تحقیق)	عوامل کلی (مطرح شده در پرسشنامه تحقیق)	پرسش‌های تحقیق زیرمجموعه پرسش اول تحقیق
۷۹/۵	۸۵	- عدم وجود درک مشترک و هم‌فهمی در مورد نیازها و اهداف توسط تصمیم‌گیران و پژوهشگران	● عدم وجود بک شبکه همکاری و ارتباط میان پژوهشگران و تصمیم‌گیران و در نتیجه:	۱-۱- آیا این امر ناشی از فقدان ارتباط متقابل میان تصمیم‌گیران و پژوهشگران است؟
	۸۲/۵	- عدم انجام تحقیقات براساس نیازهای تصمیم‌گیران		
	۷۰/۵	- تأخیر در آماده شدن نتایج پژوهش‌های سفارشی		
۷۳/۲۵	۷۷/۵	- کمبود رسانه‌های پژوهشی	● نبودن یک نظام اطلاع‌رسانی برای یافته‌های پژوهشی به علت:	۲-۱- آیا این امر ناشی از فقدان نظام اطلاع‌رسانی و اشاعه یافته‌های پژوهشی است؟
	۸۳/۵	- عدم دسترسی به بانک‌های اطلاعات طرح‌های پژوهشی		
	۷۶	- عدم ارائه یافته‌های پژوهشی به صورت سمعی و بصری		
	۸۱	- عدم ارائه گزارش‌های پژوهشی مناسب حال تصمیم‌گیران		
	۶۷	- حجیم بودن بیش از حد و ارائه اطلاعات غیرلازم	● قابل استفاده نبودن گزارش‌های پژوهشی به علت:	
	۶۷/۵	- نداشتن چکیده مناسب با وضعیت مخاطبان		

میانگین درصدی نمره‌های عوامل کلی	میانگین درصدی نمره‌های عوامل جزئی	عوامل جزئی (مطرح شده در پرسشنامهٔ تحقیق)	عوامل کلی (مطرح شده در پرسشنامهٔ تحقیق)	پرسش‌های تحقیق زیرمجموعهٔ پرسش اول تحقیق
۷۲/۲۵	۸۲/۵	- ضد و نقیض بودن نتایج یا مؤید یکدیگر نبودن آنها	● وجود اشکال در فرآیند پژوهش از نظر:	۳-۱- آیا این امر ناشی از اطمینان نداشتن تصمیم‌گیران به شیوه تحقیق و صحت یافته‌های پژوهشی است؟
	۵۹	- دست نیافتن به راه‌حل‌های عملی و ارائه نکردن رهنمودهای لازم برای تصمیم‌گیری		
	۶۶/۵	- توانایی و صلاحیت پژوهشگران	● عدم اطمینان به شیوهٔ تحقیق و صحت یافته‌های پژوهشی به علت شک در مورد:	
	۶۲/۵	- احتمال دخالت تعصبات محققان و جهت‌دار بودن نتایج		
	۵۷	- اعتبار یافته‌های پژوهشی از نظر محدود بودن تحقیقات انجام شده در یک زمینهٔ خاص		
	۷۰	- توجه و دقت کافی پاسخ‌دهندگان در ارائه پاسخ‌های صحیح در جریان تحقیق		
۶۶/۵	۸۲/۵	- اهمیت و اولویت تحقیق	● عدم وجود فرهنگ پژوهش‌خواهی و اعتقاد نداشتن به:	۴-۱- آیا این امر ناشی از غنی نبودن فرهنگ پژوهش و باور نداشتن تحقیق است؟
	۸۲	- لزوم استفاده از یافته‌های پژوهشی در تصمیم‌گیری‌ها		
	۷۴/۵	- کارآیی تحقیق در حل مسائل آموزش و پرورش	● بیهوده دانستن تحقیق و وجود پندارهایی مانند:	
	۵۵/۵	- تحقیق یک کار تشریفاتی است		
	۵۵/۵	- تصمیم‌گیری نیازی به تحقیق ندارد		
	۵۲/۵	- تحقیر، اتلاف وقت و پول است		
۴۹	- تحقیق برای تأمین منافع عمدهٔ خاصی صورت می‌گیرد			

میانگین درصدی نمره‌های عوامل کلی	میانگین درصدی نمره‌های عوامل جزئی	عوامل جزئی (مطرح شده در پرسشنامه تحقیق)	عوامل کلی (مطرح شده در پرسشنامه تحقیق)	پرسش‌های تحقیق زیرمجموعه پرسش اول تحقیق
۷۷/۵	۷۳/۵	- آسان‌طلبی تصمیم‌گیران	● آسان بودن اتخاذ تصمیمات، بدون استفاده از یافته‌های پژوهشی به علت:	۵-۱- آیا این امر ناشی از آسان بودن تصمیم‌گیری بدون استفاده از نتایج تحقیقات است؟
	۸۱/۵	- عادت به تصمیم‌گیری بدون توجه به یافته‌های پژوهشی		
۷۹	۷۷	- عدم ذکر استفاده از یافته‌های پژوهشی در شرح وظایف مسئولان	● مسؤول نبودن تصمیم‌گیران جهت استفاده از یافته‌های پژوهشی به علت:	۶-۱- آیا این امر ناشی از عدم احساس مسؤلیت تصمیم‌گیران جهت پاسخ‌گویی در برابر استفاده نکردن از نتایج تحقیقات در تصمیم‌گیری‌هاست؟
	۸۰/۵	- الزامی نبودن استفاده از یافته‌های پژوهشی در تصمیم‌گیری‌ها		
۸۱/۳۷	۷۶/۵	- ساختار دیوان‌سالارانه و متمرکز آموزش و پرورش و عدم امکان ایجاد تغییر و نوآوری	● وجود مشکلاتی در ساختار، تشکیلات و برنامه‌ریزی آموزش و پرورش، از جمله:	۷-۱- آیا این امر ناشی از وجود مشکل در سازمان، تشکیلات و مدیریت آموزش و پرورش است؟
	۸۵/۵	- نبودن ارتباط متقابل میان پژوهش، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و اجرا		
	۸۲	- روزمره کارکردن و نداشتن برنامه منسجم		
	۸۱	- عدم آینده‌نگری و اتخاذ تصمیمات فوری		
	۸۱/۵	- بی‌ثباتی مدیران و تغییر در نظرهای آنان در مورد سفارش انجام پژوهش‌های مورد نیاز	● وجود مشکلاتی در سازمان و مدیریت آموزش و پرورش، از جمله:	
	۸۲	- برخوردار نبودن از تحصیلات مناسب و آموزش ندیدن در زمینه تحقیق		
۸۰/۵	- عدم ارائه آموزش ضمن خدمت به تصمیم‌گیران در مورد استفاده از یافته‌های پژوهشی			

میانگین درصدی نمره‌های عوامل کلی	میانگین درصدی نمره‌های عوامل جزئی	عوامل جزئی (مطرح شده در پرسشنامه تحقیق)	عوامل کلی (مطرح شده در پرسشنامه تحقیق)	پرسش‌های تحقیق زیرمجموعه پرسش اول تحقیق
۷۹	۷۹	- منابع انسانی	● در اختیاری نداشتن منابع	۸-۱- آیا این امر ناشی از در اختیار نداشتن منابع لازم (مالی)، مادی و انسانی، برای عملی کردن نتایج تحقیقات است؟
	۸۳	- منابع مالی	لازم برای عملی کردن نتایج تحقیقات، شامل:	
	۷۵/۵	- منابع مادی (فضا و تجهیزات)		
۶۵/۲۵	۷۰	- سیاست‌ها و قوانین موجود	● ناهماهنگی یا تعارض میان به کارگیری یافته‌های پژوهشی و مواردی از جمله:	۹-۱- آیا این امر ناشی از عدم شجاعت تصمیم‌گیران برای ایجاد تغییر در روند معمول و مواجه بودن آنان با محدودیت‌های قانونی و اجتماعی مانع ایجاد تغییر است؟
	۵۹/۵	- منافع شخصی مسؤولان		
	۷۳/۵	- نظرهای شخصی مسؤولان		
	۶۳	- به هم خوردن نظم موجود	● به وجود آمدن مشکلاتی بر اثر تغییرات حاصل از به کارگیری یافته‌های پژوهشی، از جمله:	
	۶۲/۵	- نارضایتی افراد		
	۶۰/۵	- ایجاد مخاطره برای گروه‌های خاص		
۶۰	- انتقال و جابه‌جایی افراد و امکانات			
۶۸	- ایجاد مقاومت در افراد در مقابل تغییرات و نوآوری‌ها			

جدول شماره ۲ نتایج بررسی سؤال دوم تحقیق را نشان می‌دهد. در این سؤال، بررسی سهم هر یک از عوامل یاد شده در ۹ سؤال زیرمجموعه سؤال اول تحقیق و رتبه‌بندی آنها مورد نظر بوده است. همان‌طور که در این جدول ملاحظه می‌شود، میزان دخالت عوامل مربوط در یک طیف قرار دارد که از ۶۵/۲۵ درصد شروع می‌شود و تا ۸۱/۳۷ درصد ادامه دارد.

جدول شماره (۲) ترتیب عوامل کلی از لحاظ میزان دخالت در عدم به کارگیری نتایج تحقیقات

(نتیجه بررسی پرسش ۲ تحقیق)

رتبه	عوامل کلی	میانگین درصدی نهایی
۱	وجود مشکل در سازمان، تشکیلات و مدیریت آموزش و پرورش	۸۱/۳۷
۲	وجود نداشتن ارتباط متقابل میان تصمیم‌گیران و پژوهشگران	۷۹/۵
۳	عدم احساس مسئولیت تصمیم‌گیران جهت پاسخ‌گویی در برابر استفاده نکردن از نتایج تحقیقات در تصمیم‌گیری‌ها	۷۹
	در اختیار نبودن منابع لازم (مالی، مادی و انسانی) برای عملی کردن نتایج تحقیقات	۷۹
۴	آسان بودن تصمیم‌گیری بدون استفاده از نتایج تحقیقات	۷۷/۵
۵	فقدان نظام اطلاع‌رسانی و اشاعه یافته‌های پژوهشی	۷۳/۲۵
۶	اطمینان نداشتن به شیوه تحقیق و صحت یافته‌های پژوهشی	۷۲/۲۵
۷	غنی نبودن فرهنگ پژوهش و باور نداشتن تحقیق	۶۶/۵
۸	عدم شجاعت تصمیم‌گیران برای ایجاد تغییر در روند معمول و مواجه بودن آنان با محدودیت‌های قانونی و اجتماعی مانع ایجاد تغییر	۶۵/۲۵

علاوه بر این، برای بررسی سؤال تحقیق یاد شده می‌توان عوامل جزئی زیرمجموعه عوامل کلی را نیز براساس میانگین نمره‌های آنها رتبه‌بندی کرد. این امر با مراجعه به جدول شماره ۱ (ستون میانگین درصدی نمره‌های عوامل جزئی) امکان‌پذیر است.^۳

بحث و نتیجه‌گیری

در مجموع، نتایج این تحقیق منجر به شناسایی ۹ مانع کلی (مشمول بر ۴۴ مانع جزئی) و میزان دخالت هر یک از آنها در زمینه استفاده از یافته‌های پژوهشی شد. تجزیه هر مانع کلی به موانع جزئی، به این منظور صورت گرفته است که افراد مورد تحقیق در یک چارچوب یکسان و با ظرافت بیش‌تر به تعیین میزان دخالت هر عامل اقدام کنند. همان‌طور که در بخش پیشین ملاحظه شد، هر یک از ۹ مانع مزبور مشتمل بر موانع جزئی مربوط و میزان دخالت آنها، در جدول شماره (۱) ارائه شده است. بنابراین در این بخش، تنها به تفسیر نتایج پرداخته می‌شود. بدیهی است که می‌توان برای پی بردن به میزان دخالت و رتبه هر یک از عوامل جزئی به جدول شماره (۱) و

برای آگاهی از ترتیب دخالت هر یک از عوامل کلی به جدول شماره (۲) مراجعه کرد. همان‌گونه که یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد، مهم‌ترین مانع استفاده از یافته‌های پژوهشی در تصمیم‌گیری‌ها «وجود مشکل در سازمان، تشکیلات و مدیریت آموزش و پرورش» است. بنابراین اگر از تصمیم‌گیران انتظار می‌رود که تصمیم‌های خود را بر مبنای پژوهش اتخاذ کنند و قبل از گرفتن تصمیم، با پشتوانه قراردادن یافته‌های پژوهشی شقوق مختلف مسأله را مورد بررسی قرار دهند؛ قبل از هر چیز باید اصلاحات لازم در سازمان، برنامه‌ریزی و مدیریت آموزش و پرورش صورت گیرد. البته خود این مشکل، یعنی معطف نبودن سازمان آموزش و پرورش، روزمره عمل کردن به جای داشتن برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت و همچنین مشکلات موجود در مدیریت آن می‌تواند ناشی از اتخاذ تصمیم‌های بدون پشتوانه پژوهشی باشد. در واقع، این امر دور بسته‌ای را ایجاد کرده که اصلاح آن منوط به ایجاد ارتباط مناسب بین سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و پژوهش است.

دومین مانع مهم «فقدان ارتباط متقابل میان تصمیم‌گیران و پژوهشگران» تشخیص داده شده است. برای عملیاتی کردن این عامل کلی، سه عامل جزئی مطرح شده و طی آن، این‌گونه فرض گردیده که عدم وجود یک شبکه همکاری و ارتباط مناسب میان پژوهشگران و تصمیم‌گیران موجب خواهد شد آنها از هم فهمی و دستیابی به یک درک مشترک از اهداف و نیازهای آموزش و پرورش بازمانند. در نتیجه، پژوهشگران بدون در نظر گرفتن نیازهای تصمیم‌گیران به انجام پژوهش‌هایی پردازند که به زعم خودشان مسأله آموزش و پرورش است و یا در صورتی هم که سفارش انجام پژوهش‌هایی را از سوی تصمیم‌گیران دریافت دارند، متوجه حساسیت موضوع نبوده از انجام به‌موقع پژوهش‌ها و در اختیار گذاشتن نتایج آن مسامحه کنند. پاسخ افراد مورد تحقیق، تأییدکننده این فرض است.

رتبه سوم از لحاظ میزان نقش عوامل مزبور در عدم استفاده از یافته‌های پژوهشی، توسط دو عامل کلی کسب شده است. این دو عامل که نمره‌های یکسانی را کسب کرده‌اند، شامل «عدم احساس مسؤلیت تصمیم‌گیران جهت پاسخ‌گویی در برابر استفاده نکردن از نتایج تحقیقات در تصمیم‌گیری‌ها» و «در اختیار نبودن منابع لازم (مالی، مادی و انسانی) برای عملی کردن نتایج تحقیقات» می‌باشد.

طبق نظر افراد مورد تحقیق، مسؤل نبودن تصمیم‌گیران در قبال فرادستان، فرودستان، هم‌تایان و به‌طور کل، «جامعه» موجب می‌شود که آنها رغبتی به استفاده از یافته‌های پژوهشی نداشته باشند. البته باید گفت اگر تصمیم‌گیران از فرهنگ پژوهشی غنی برخوردار بودند، شاید عدم مسؤلیت آنان در این زمینه تا این حد اهمیت پیدا نمی‌کرد؛ اما چون این

امر خود از مشکلات گریبان‌گیر در این زمینه است، این مسأله اهمیت بیش تری می‌یابد. (در ادامه بحث، این موضوع خود به عنوان یکی از موانع مورد بررسی قرار خواهد گرفت.)

درباره موانع مالی، مادی و انسانی نیز باید گفت که طبعاً کاربرد یافته‌های پژوهشی مستلزم ایجاد تغییراتی در امور است که این تغییرات نیازمند منابع لازم، اعم از مالی، مادی و انسانی، است. البته هر تغییری لزوماً منابع بیش تری را نمی‌طلبد؛ بلکه بسیاری اوقات می‌توان با جابه‌جا کردن عوامل و شرایط و استفاده بهینه از منابع، به کیفیت و کمیت لازم دست یافت. اما با این حال باید اذعان کرد که انجام بسیاری تغییرات مستلزم در اختیار داشتن منابع کافی است.

چهارمین مانع «آسان بودن تصمیم‌گیری بدون استفاده از نتایج تحقیقات» است. در واقع، همواره در اختیار نداشتن منابع یا اشکال در سازمان و تشکیلات و ... نیست که تصمیم‌گیران را وادار به تصمیم‌گیری فی‌البداهه می‌کند؛ بلکه وجود یک روال و عادت در سازمان به عنوان یک هنجار و همچنین آسان‌طلب بودن تصمیم‌گیران، استفاده از یافته‌های پژوهشی را با مشکل مواجه می‌سازد. این در حالی است که پی‌آمدهای این آسان‌طلبی، گاه تصمیم‌گیرنده را با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو می‌سازد و باعث می‌شود برای حل یا حداقل پیش‌گیری از گسترش آن، زمان و توان بسیار بیش تری را صرف کند.

مانع پر اهمیت بعدی «فقدان یک نظام اطلاع‌رسانی و اشاعه یافته‌های پژوهشی» است. در این زمینه باید گفت انجام پژوهش‌های مبتنی بر مسائل آموزش و پرورش و با کیفیت بودن آنها یک بعد مسأله است و رساندن یافته‌های پژوهشی به اطلاع تصمیم‌گیران بعد دیگر آن است؛ زیرا هر قدر که پژوهش‌های مناسبی انجام شود، ولی نتایج آن به موقع و در زمان مناسب در اختیار تصمیم‌گیران قرار نگیرد کارساز نخواهد بود. در این مورد، علاوه بر نقش انکارناپذیر دسترسی به یافته‌های پژوهشی در استفاده از آنها، چگونگی ارائه گزارش‌های تحقیقاتی نیز بسیار مهم است؛ زیرا هر گزارشی نمی‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. به همین جهت، تهیه گزارش مناسب حال تصمیم‌گیران بسیار مهم است؛ به نحوی که نه با ارائه اطلاعات فنی، کم‌ارتباط و بیش از حد موجبات سردرگمی آنها فراهم گردد و نه این که با توجه به مشغله زیادی که دارند باعث گرفتن وقت آنان شود.

مانع دیگر «اطمینان نداشتن تصمیم‌گیران به شیوه تحقیق و صحت یافته‌های پژوهشی» است. در این زمینه با توجه به رتبه‌بندی عوامل جزیی می‌توان گفت که افراد مورد تحقیق معتقدند اگر تصمیم‌گیران از یافته‌های پژوهشی استفاده نمی‌کنند، گاه به این سبب است که نسبت به اعتبار نتایج آن اطمینان کافی ندارند. گاهی نیز ضد و نقیض بودن یا دست کم مؤید یکدیگر نبودن نتایج بعضی از تحقیقات به عنوان یک مانع جدی برای استفاده از آنها عمل می‌کند. در این صورت، تصمیم‌گیران نه تنها در استفاده از یافته‌ها با مشکل مواجه می‌شوند، بلکه ممکن است اعتماد خود

را نسبت به نتایج تحقیقات دیگر نیز از دست بدهند. گاه نیز ممکن است با انجام یک تحقیق در یک زمینه خاص نتوان به نتایج آن اعتماد کرد؛ بلکه لازم باشد که با انجام تحقیقات متعدد به بررسی ابعاد مختلف مسأله پرداخت تا بتوان با اطمینان کافی، نتایج را در تصمیم‌گیری‌ها به کار برد.

مانع بعدی «غنی نبودن فرهنگ پژوهش و باور نداشتن تحقیق» است. اعتقاد نداشتن به اهمیت، اولویت و کارآیی تحقیق و نگاه کردن به سازوکار پژوهشی به عنوان یک جنبه تشریفاتی و زینتی یکی از موانع جدی استفاده از یافته‌های پژوهشی است؛ زیرا در صورتی که رویکرد تصمیم‌گیرنده به پژوهش چنین باشد، حتی با وجود در اختیار داشتن مشاوران پژوهشی، دفتر پژوهشی، بانک اطلاعات و ... همچنان شقوق مختلف هر تصمیم را به زعم خود محک می‌زند. بنابراین، بالنده کردن فرهنگ پژوهش تصمیم‌گیران یکی از درمان‌های عاجل این درد است.

آخرین مانع «عدم شجاعت تصمیم‌گیران برای ایجاد تغییر در روند معمول و مواجهه بودن آنان با محدودیت‌های قانونی و اجتماعی مانع تغییر» است. در این مورد باید گفت که به طور مسلم به کارگیری نتایج پژوهشی همواره مستلزم ایجاد تغییراتی در امور است. این تغییرات علاوه بر این که ممکن است با نظرها و منافع شخصی خود مسؤولان در تعارض باشد، می‌تواند معارض منافع افرادی باشد که به نحوی تحت تأثیر تغییرات قرار می‌گیرند. گاه نیز ممکن است استفاده از یافته‌های پژوهشی مستلزم تغییراتی باشد که با قوانین و سیاست‌های موجود در تعارض باشد. هر یک از این عوامل می‌تواند تصمیم‌گیرنده را وادارد که از به کارگیری یافته‌ها چشم‌پوشد؛ اما تصمیم‌گیرنده دارای اعتماد به نفس و فرهنگ پژوهشی غنی می‌تواند با محک زدن جوانب امر و اندیشیدن راه کارهای مناسب برای مواجهه با این مقاومت‌ها، دست به ایجاد تغییرات لازم بزند. به عنوان نتیجه کلی این تحقیق می‌توان گفت طبق نظر افراد مورد تحقیق، کلیه عوامل احصا شده، در عدم استفاده از یافته‌های پژوهشی در تصمیم‌گیری‌ها دخیل بوده‌اند. اما همان‌طور که میانگین درصدی نمره‌های عوامل جزئی (در جدول شماره ۱) نشان می‌دهد، میزان دخالت عوامل مزبور از ۴۹ درصد شروع و تا ۸۵/۵ درصد ادامه دارد. این تفاوت در میزان اهمیت و حساسیت عوامل می‌تواند جهت برنامه‌ریزی‌ها را برای مواجهه با آنها تعیین کند.

شایان ذکر است که اغلب یافته‌های این تحقیق با نتایج پژوهش‌ها و نظریات کارشناسی ارائه شده در بخش پیشینه پژوهش هم‌خوانی دارد و علت عدم استناد به آنها در این بخش به خاطر پیش‌گیری از تطویل کلام بوده است. اما به طور کلی باید گفت که نتایج این تحقیق بر مطالب نقل شده از منابع مورد استفاده در پیشینه پژوهش، شامل نظرها و یافته‌های پژوهشی مهر محمدی، جانستون، صافی، آرمند، نجفی و ستاری، صحه می‌گذارد.

محدودیت‌های تحقیق

یکی از محدودیت‌هایی که تحقیق حاضر با آن مواجه بوده، تازه و کم سابقه بودن موضوع است. این امر موجب شده که محقق منابع کافی در اختیار نداشته باشد و به تبع آن، کل پژوهش، از روش تحقیق تا ابزار گردآوری اطلاعات و تفسیر نتایج، تحت تأثیر قرار گیرد؛ زیرا منابع غنی و کافی در این زمینه می‌توانست محقق را به دیدن ابعاد مختلف مسأله و اتخاذ روش مناسب‌تر هدایت کند.

محدودیت دیگر، روش تحقیق است. در واقع، هرچند که روش نظرسنجی یکی از روش‌های معمول برای توصیف پدیده‌هاست و به‌ویژه برای تحقیق در زمینه‌های تازه و در سطح وسیع کاربرد خوبی می‌تواند داشته باشد - که البته در این تحقیق از این روش بهره گرفته شده است - اما به طور کلی ممکن است نتواند به خوبی کنه مسأله را مورد بررسی قرار دهد.

مشکل دیگر، عدم بازگشت کلیه پرسشنامه‌های توزیع شده است. با وجود پی‌گیری‌های مکرر، از ۴۴۵ پرسشنامه حدود ۱۰۰ پرسشنامه بازگردانده نشد. عدم بازگشت این پرسشنامه‌ها از دو نظر می‌تواند نتایج این پژوهش را با خدشه مواجه سازد: از یک جنبه در حجم نمونه می‌تواند اشکال ایجاد کند؛ از جنبه دیگر با توجه به این که تعدادی از افراد حاضر به بازگرداندن پرسشنامه‌های خود نشده‌اند، پس در این ویژگی با سایر کسانی که پرسشنامه را بازگردانده‌اند، متفاوت هستند. به تبع این امر می‌توان استنباط کرد که احتمالاً نظر آنها نیز می‌توانسته است با نظر سایر افراد در زمینه موضوع تحقیق تفاوت داشته باشد؛ بنابراین اگر افراد مزبور نظر خود را در این زمینه ارائه می‌کردند، احتمالاً نتایج این پژوهش با آنچه که هم‌اکنون موجود است، متفاوت بود.

پیشنهاد‌های اجرایی

- اهم پیشنهادهایی که براساس نتایج این تحقیق می‌توان ارائه کرد، به شرح زیر است:
- در سازمان، تشکیلات، برنامه‌ریزی و مدیریت آموزش و پرورش، تغییراتی که موجب تسهیل کاربست یافته‌های پژوهشی شود ایجاد گردد؛ به نحوی که با کاهش تمرکز غیرلازم در بخش‌های مختلف آموزش و پرورش، این فرصت در اختیار مدیران قرار داده شود که مسائل منطقه‌ای خود را شناسایی کنند و با برقراری ارتباط با حوزه‌های پژوهشی، پژوهش‌ها را به سمت بررسی مسائل مبتلا به و چاره‌جویی برای آنها و نیز ارائه راه کارهای بهبود کیفیت آموزش و پرورش سوق دهند.
 - انتخاب مدیران آموزش و پرورش از میان افراد متخصص در زمینه

مدیریت صورت گیرد. علاوه بر این امر، ارائه آموزش‌های پیش از خدمت و ضمن خدمت در زمینه برنامه‌ریزی و چگونگی استفاده از یافته‌های پژوهشی به مدیران می‌تواند آنها را به دانش، توانش و انگیزش لازم در این زمینه مجهز کند.

● با وضع مقررات و قرار دادن مسؤلیت استفاده از یافته‌های پژوهشی در شرح وظایف مدیران، این امکان فراهم شود که مدیران مجاب به استفاده از یافته‌های پژوهشی شده و مسؤلیت پاسخ‌گویی در قبال فرادستان را دارا شوند.

● در بودجه آموزش و پرورش، ردیف‌های خاصی برای تأمین منابع مالی موردنیاز جهت ایجاد تغییرات ناشی از کاربرد یافته‌های پژوهشی اختصاص داده شود تا تصمیم‌گیران نگران صرف بودجه برای این منظور و در نتیجه، کاهش بودجه سایر امور نباشند؛ بلکه اساساً این ردیف بودجه، مختص این امر باشد و تصمیم‌گیران جز برای این منظور مجاز به استفاده از آن نباشند.

● برنامه‌ریزی لازم برای ایجاد و گسترش یک نظام اطلاع‌رسانی مناسب در ادارات آموزش و پرورش سراسر کشور به عمل آید؛ به نحوی که بتوان با استفاده از خدمات رایانه‌ای، نشریه‌های پژوهشی، تشکیل همایش‌های پژوهشی و ارائه نتایج پژوهش‌ها به صورت دیداری و شنیداری و نظایر آن، اطلاعات به هنگامی را در اختیار مدیران قرار داد.

● زمینه مناسب برای افزایش کمیّت و کیفیت پژوهش‌ها فراهم شود تا تصمیم‌گیران بتوانند با آسودگی خیال بیش‌تری به استفاده از یافته‌های آنها پردازند.

● برنامه‌های مناسبی برای ارائه آموزش‌های لازم به مدیران جهت غنا بخشیدن به باورها و ارزش‌های آنها در زمینه ضرورت و اهمیت کاربرد یافته‌های پژوهشی طراحی و اجرا شود؛ به نحوی که مدیران به جای تشریفاتی دانستن تحقیق یا کم‌اعتنایی به آن، حساسیت و اهمیت این امر را دریابند و شجاعت لازم برای کاربرد یافته‌ها و تغییر در روند معمول هنگام مواجهه با محدودیت‌های ایجاد تغییر در آنها ایجاد شود.

پیشنهاد‌های پژوهشی

با توجه به این‌که یافته‌های این پژوهش، دخالت عوامل مختلفی را در عدم استفاده از یافته‌های پژوهشی مورد تأیید قرار داده است، ضرورت دارد که در مورد هر یک از عوامل مزبور، پژوهش‌های عمیق‌تری انجام شود و کنه و ابعاد مختلف آنها در سطح وسیع‌تری مورد بررسی قرار گیرد. بر این اساس، انجام پژوهش‌هایی در زمینه‌های زیر پیشنهاد می‌شود:

● شناسایی موانع استفاده از یافته‌های پژوهشی در ساختار، تشکیلات، برنامه‌ریزی و

مدیریت آموزش و پرورش.

- بررسی موارد نقص و ضعف ارتباط متقابل میان پژوهشگران و تصمیم‌گیران.
- بررسی نقص‌های فرهنگی (ارزش‌ها و باورهای مخل) فرادستان، تصمیم‌گیران و جامعه از نظر میزان پژوهش‌طلبی و به‌ویژه از نظر قائل نشدن مسؤولیت پاسخ‌گویی برای تصمیم‌گیران در قبال استفاده نکردن از یافته‌های پژوهشی.
- بررسی عوامل مداخله‌گر (فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و ...) در عدم اختصاص منابع مالی، مادی و انسانی کافی برای پژوهش.
- بررسی عوامل مداخله‌گر (ویژگی‌های شخصیتی تصمیم‌گیران، ویژگی‌های نظام اداری، میزان آموزش پیش از خدمت و ضمن خدمت، عوامل فرهنگی و ...) در آسان‌طلبی تصمیم‌گیران و عادت آنها به تصمیم‌گیری روزمره، عدم اطمینان به یافته‌های پژوهشی و شجاعت نداشتن برای ایجاد تغییر در روند معمول.
- بررسی علل ضعف پژوهش‌های انجام شده در ابعاد مختلف، نظیر ضعف مجریان طرح‌ها، ضعف نظارت بر اجرای طرح‌ها، ضعف منابع اطلاعاتی، ضعف در تخصیص منابع مالی، ضعف در همکاری افراد مورد تحقیق در انجام پژوهش و ...
- بررسی موانع به کارگیری یافته‌های پژوهشی با استفاده از روش‌های کیفی، مانند ردیابی پژوهش‌های انجام شده و پی‌گیری سرنوشت هر یک از آنها به صورت موردی و ...

1- Innotech

۲. به نتایج حاصل از مصاحبه و سوزال باز پرسشنامه، به منظور رعایت اختصار، اشاره نشده است. برای اطلاع از آنها و جزئیات نتایج به دست آمده می‌توان به اصل گزارش تحقیق مراجعه کرد.
۳. رتبه‌بندی عوامل جزیی در قالب یک جدول، در گزارش نهایی تحقیق صورت گرفته است که برای اطلاع از آنها می‌توان به اصل گزارش مراجعه کرد.

منابع

۱. مهرمحمدی، محمود: "کاربست یافته‌های پژوهشی در آموزش و پرورش، چرا و چگونه؟" در "مجموعه سخنرانی‌های ایراد شده در اولین گردهم‌آیی سراسری اعضای شورای تحقیقات استان‌ها"، شورای تحقیقات وزارت آموزش و پرورش، تهران، ۱۳۷۰.
2. Simon, Herbert, A; 1957, "Administration Behavior", Free Press, NewYork.
3. Robbins, Estephen, P.; 1988, "Managment, Concepts and Application", Prentice Hall, NewYork.
4. Griffiths, Daniel, E; 1959, "Administrative Theory" NewYork.
۵. ستاری، محمد: "پژوهش در ایران در چه جایگاهی قرار دارد؟" مجله مدیریت امروز، شماره ۶، تهران، ۱۳۵۶.
۶. روزنامه اطلاعات: "وجود مراکز تحقیقاتی و پژوهشی شاخصی برای پیشرفت و توسعه"، تهران، ۷ آذر ۱۳۷۰.
۷. آقازاده، احمد: "راه‌های فراهم کردن زمینه کاربست یافته‌های پژوهشی در آموزش و پرورش"، در "گزارش نخستین سمینار ادواری پژوهش در آموزش و پرورش" پژوهشکده تعلیم و تربیت، تهران، ۱۳۷۵.
۸. شوپا، لئونارد: "اصلاحات آموزشی در ژاپن و بررسی زمینه‌های رکود آن" ترجمه بهرام محسن پور، مرکز تحقیقات آموزشی، تهران، ۱۳۷۲.
۹. منبع شماره ۱.
۱۰. جانستون، جیمز، ان: "روش‌هایی برای به کار بستن یافته‌های پژوهشی"، ترجمه محمود مهرمحمدی، شورای تحقیقات وزارت آموزش و پرورش، تهران، ۱۳۷۳.
۱۱. نجفی، محمدعلی: "سخنرانی ارائه شده در اولین گردهم‌آیی اعضای شوراهای تحقیقات استان‌ها"، شورای تحقیقات وزارت آموزش و پرورش، تهران، ۱۳۷۵.
۱۲. صافی، احمد: "پژوهشی در مورد پژوهش‌های انجام گرفته در وزارت آموزش و پرورش و کاربرد نتایج حاصله در تصمیم‌گیری‌های مدیریت عالی"، شورای تحقیقات وزارت آموزش و پرورش، تهران، ۱۳۷۱.

۱۳. روزنامه اطلاعات: "تحقیق، ضرورت توسعه تکنولوژیک و گسترش منابع" تهران، ۳۱ مرداد ۱۳۷۳.
۱۴. میرلوحی، سیدحسین: "تحقیقات آموزشی در جمهوری فدرال آلمان"، شورای تحقیقات وزارت آموزش و پرورش، تهران، ۱۳۷۱.
۱۵. منبع شماره ۷.
۱۶. منبع شماره ۸.
۱۷. منبع شماره ۱۰.
۱۸. منبع شماره ۱.
۱۹. منبع شماره ۱۲.
۲۰. آرمنند، اکبر؛ امامی امیری، مینو: "بررسی میزان استفاده از یافته‌های تحقیقاتی در برنامه‌ریزی‌های استان آذربایجان شرقی"، شورای تحقیقات آذربایجان شرقی، تبریز، ۱۳۷۳.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پښتونستان ښوونځي
پښتونستان ښوونځي
پښتونستان ښوونځي